

EL PERSONATGE DE LA SETMANA

(II)

"...El país té urgent necessitat de reformes socials..." Dom Hélder Câmara, anava ja a la posició a on tants amics i enemics trobaria.

Efectivament. Dom Hélder, ha conquistat innumbrables amics en el seu camí, però és evident que aquell que lluita contra una forma establerta d'injustícia, ha de trobar-se, així mateix amb molts enemics. Lluitar contra la injustícia, la pobresa i la opresió, vol dir enfrontar-se contra homes o institucions i inclús en el cas concret del Brasil i de Dom Hélder, contra el poder. Per tant no és gens estrany que trobem adversaris de l'obra de Dom Hélder en personalitats de la vida política. Un d'ells fou el ara ex-governador de Guanabara Carlos Lacerda, que obligava per mitjà de la seva policia als "favelados" a traslladar-se a blocs nous de vivendes i a abandonar les seves barraques que eren destruïdes. Dom Hélder i els seus col·laboradors es varen oposar amb tota fermesa a aquests canvis forçosos i varen tenir greus problemes amb les forces del governador. Aleshores Lacerda —ens diu el periodista José Cayuela en el seu llibre: "Brasil: ¿Un Vietnam católico?— no donava molta importància a les protestes del auxiliar de la diòcesi de Ríos, ja que durant el seu Govern va tenir sempre com aliat segur al propi Cardenal Monsenyor Barros Câmara. Ignorava, potser, que Dom Hélder tenia bons amics, no solament en el palau arquebisbal, sino que inclús en el mateix Vaticà. El aleshores Papa Joan XXIII —el nostre inolvidable Papa Joan— "estimava profundament al bisbe de les "favelas". Igualment el aleshores Cardenal Montini era amic personal de Dom Hélder. I així ho va demostrar visitant Rio l'any 1960. Una amistat que és faria més forta durant les sessions del Concili Vaticà II. Dom Hélder cada vegada més identificat amb el seu caràcter de "bisbe dels pobres", semblava més còmode fora que dintre l'aula instal·lada en la Basílica de Sant Pere. No prenia mai la paraula durant les sessions, en canvi la seva activitat fóra d'ella era intensa entre els bisbes de tot el món. El gener de 1963 va dirigir una llarga carta a centenars de bisbes a on exposava les seves idees, que més endavant anirien madurant i predicant. Parlava de la seva concepció episcopal, de la violència i de la necessitat d'unió i diàleg entre les diòcesis. Tres línies mestres del seu pensament quedaven exposades en aquestes lletres adreçades als seus germans.

1.ª— "Acabem d'una vegada amb aquesta representació del bisbe-príncep, que viu en un palau, separat de la seva clerecia seglar i regular, al que manté a distància i al que mira amb altanería. Acabem d'una vegada amb tot el que pogui donar als sacerdots la impressió d'una autoritat que considera més important fer-se témer que estimar, fer-se servir que servir..."

2.ª— "El que esperem de la clerecia en la pastoral de conjunt no ho aconseguirem sino en la mida en que donem l'exemple de l'enteniment i comprensió amb els altres bisbes de la regió, del país, del continent, del món. I, a més, no ho aconseguirem més que en la mida en que cada sacerdot senti en la nostra persona al Bon Pastor, al Pare, el imitador d'aquell que no ha vingut per ser servit, sino per servir... i 3.ª— "Pobre bisbe aquell que dongui la impressió de no haver retingut de

l'Evangeli més que la expulsió dels venedors del temple, oblidant altres escenes de pura i infinita misericòrdia. La vida ens ensenya que la bondat no pot resoldre-ho tot. El que la bondat no resolgui no ho resoldrà la violència. La violència engendra debels, hipòcrites i covards..."

Quines paraules més actuals, més vives i plenes de la inquietut que avui vivim entre el poble de Déu. Més endavant, Dom Hélder, parla d'un problema que avui ens inquieta i que sovint omple pàgines i més pàgines dels diaris. El dels sacerdots secularitzats. Diu:

"Tindrà o no tindrà el Vaticà II el valor de pensar en els nostres germans del sacerdocí caiguts en el camí? Hi ha aquells que desitgen retornar. I caldria, almenys acollint-se a un gran perdó de jubileu, retornar-los el dret de celebrar missa, inclús si han tingut l'error de contraure un matrimoni civil. Hi ha aquells que prefereixen conservar una familia, però somnien amb la possibilitat de recuperar la vida sacerdotal..."

Tot això pot trobar-se en els nombrosos discursos i conferències donades per Dom Hélder d'ençà d'aquella carta, que es dirigia realment a tot el Concili. L'únic que ha canviat ha estat la manera en que aleshores va definir als que empraven la violència com a mitjà i medi. De la condemna expressada en la carta abans esmentada, s'ha transformat en "un respecte i comprensió per aquells que sincerament s'inclinen per un camí violent". Una evolució que demostra que Dom Hélder està atent als canvis dels mètodes polítics de lluita en aquest "Tercer Món" del que és considera militant. Per escrit o de viva veu exposava els seus afanys de renovació de l'Església a través de la seva identificació amb el "món dels pobres".

Anem seguint així pas a pas. O millor dit de pensament en pensament, la evolució constant de Dom Hélder. Al ritme dels nostres temps i de les reals necessitats que avui assoleixen bona part del nostre món. Una constant inquietut mou a Dom Hélder d'ací d'allà. A on és més necessària la seva presència. Un any després d'aquelles primeres sessions conciliars, la seva carrera eclesiàstica tindria un nou i gran tomb, que li permetria orientar-se en la direcció que apuntaven les seves cartes i converses de Roma. Un dels grans misteris en la trajectòria d'aquest sacerdot del qual la seva radicalització constant no s'escapava ni als polítics ni als periodistes, és la manera en que treballava d'acord amb el seu superior, el ultrareaccionari Cardenal Barros Câmara. Fora del cognom, res tenien en comú els dos bisbes. Però no s'ha pogut trobar mai cap al·lusió per part dels dos, de les seves distintes ideologies. Dom Hélder no tenia mai una paraula de crítica per el Cardenal ni per ningú. No és planyia de res. Però era impossible que coincidissin i per això el Cardenal Barros va demanar al Vaticà que el seu Arquebisbe fos traslladat. Trasl·lat que no va tenir lloc fins l'any 1964. Quan el Papa Pau VI el va destinar per ocupar la diòcesi més important del nord-est brasiler. Això significava donar-li la oportunitat per posar en pràctica totes aquelles idees i obres que feia deu anys portava a cap a Rio i amb els seus contactes amb els bisbes del "Tercer Món". En cap altra regió del Brasil podria realitzar millor allò de "l'Església dels pobres", que a Recife i en les ciutats i estats veïns, a on ja existia un fort moviment de bisbes progressistes.

Mentre preparava el seu trasllat Dom Hélder va viure a Rio les hores dramàtiques del cop d'estat del primer d'abril de 1964.

MONTSERRAT M.

(continuarà)

Aparatos para
Aire Acondicionado

Clima Roca

con la Garantía Compañía RO'CA RADIADORES-S.A.

Distribuidor: SUMINISTROS SANITARIOS y ELECTRODOMESTICOS

Calle José Antonio, 33 - Teléfono 241903 - FIGUERAS